

לכבוד
שר המשפטים יריב לוין

הנדון: פערי הצלחה בבחינת ההסמכה של לשכת עורכי הדין מועד קיץ 2025

שלום רב,

בהמשך לפנייתי מיום 26.06.2025 הריני מתכבדת לפנות אליך כדלקמן:

1. ראשית ברצוני להודות לך בשנית על ההקשבה וההירתמות למען ציבור המשרתים במילואים.
2. כידוע, במהלך חודש יוני 2025, ימים ספורים לפני קיומה של בחינת ההסמכה של בחינת לשכה הדין, נפתח מבצע "עם כלביא" והתנהלה מערכה מורכבת של מדינת ישראל מול איראן.
3. בעקבות מבצע זה, מועד הבחינה אשר היה מתוכנן ליום 16.06.2025 נדחה בהתראה של יומיים בלבד, כאשר הבחינה נדחתה בפועל כמעט חודש לאחר מועד הבחינה המקורי – ליום 14.07.2025, כל אלו יחד, נוסף על מלחמת "חרבות ברזל", יצרו מציאות חיים בלתי אפשרית עבור רבים מתושבי המדינה – ובפרט עבור ציבור הנבחנים לבחינת ההסמכה.
4. כאן המקום להזכיר כי אוכלוסיית הנבחנים כולה מצאה עצמה מתמודדת בעל כורחה עם דחיית בחינת ההסמכה ימים בודדים לפני קיומה, בעוד דחייה זו השפיעה ישירות על שגרת לימודיהם ופגעה ברציפות הרגשית והיכולת הקוגניטיבית שלהם.
5. רבים מהנבחנים, ובהם גם אלו שגויסו לשירות מילואים פעיל בתקופה זו, נאלצו להתמודד בין היתר עם קשיים כלכליים חמורים, חוסר ודאות תעסוקתית ואישית, וחלקם אף עם פגיעות פיזיות ונפשיות ישירות.
6. יודגש כי המערכה מול איראן הייתה אינטנסיבית ועצימה בהרבה ביחס למערכות הקודמות בשנתיים האחרונות. בפועל, מערכה זו הותירה נבחנים רבים במצב של חוסר ודאות קשה, ובכלל זה נבחנים שלא יכלו להמשיך ולהיעדר ממקום עבודתם כגון משרתי כוחות הביטחון וכן אף נבחנים שהינם הורים לילדים אשר נאלצו בלית ברירה להישאר בבית ללא מסגרת לימודית במהלך ימים מאתגרים אלו. מצב זה הקשה על רבים לשמור על שגרת לימודים סדירה ורציפה, ולמעשה מנע מחלק נרחב מהנבחנים אפשרות שווה לגשת לבחינת ההסמכה בתנאים המיטביים וההוגנים ביותר.
7. למעשה, לא זו בלבד שאנשי כוחות הביטחון לא זכו להזדמנות הוגנת ומספקת להיערך לדחיית הבחינה ולהתכונן כראוי למועד הבחינה החדש, אלא שבקרב אוכלוסייה זו, שנפגעה באופן חריג, נכללים גם הורים לילדים, עובדים חיוניים, נכים המוכרים כנפגעי PTSD וכן מפונים שביתם חרב עליהם.
8. בפועל, אוכלוסיות אלו לא זו בלבד שלא קיבלו הזדמנות שווה והולמת להיערך למועד הבחינה החדש, אלא אף נדרשו להתמודד עם מציאות בלתי סבירה ובלתי הגיונית, המחייבת אותן לעמוד בדרישות בחינת ההסמכה על אף נסיבות ביטחוניות קשות ומורכבות שלא הכרנו קודם לכן.
9. לאור זאת, ובהתאם לתקדימים שננקטו במועדים קודמים בתקופות חירום (לרבות בתקופת הקורונה ובתקופות לחימה קודמות), אני פונה אליך בבקשה להחיל הקלות מיידיות שיבטיחו שמירה על עקרון השוויון וההוגנות כלפי ציבור הנבחנים כולו.
10. להלן עיקרי הבקשות:

- 10.1. **הפחתת רף המעבר ל-56 נקודות:** מדובר בצעד מידתי והוגן, שבוצע במועד האחרון. הפחתת הרף תיתן מענה לפגיעה בריכוז, בהיקף ההכנה וביכולת הנבחנים להתמודד עם הבחינה בתנאים הקיימים. לכן אבקש להאריך את הוראת השעה גם למועד הנוכחי.
- 10.2. **קביעת מועד בחינה נוסף (מוקדם ככל הניתן):** מתוך מטרה להימנע מפגיעה ברצף התעסוקתי והלימודי של הנבחנים, אנו מבקשים לקבוע מועד בחינה נוסף סמוך ככל האפשר למועד הקיץ, עבור מי שייאלצו לוותר על הבחינה הנוכחית או ייכשלו בה עקב הנסיבות החריגות או אנשי כוחות הביטחון. בשנה הקודמת היו 5 מועדי בחינות בגלל המצב במדינה, מן הראוי לקיים מועד נוסף על מנת להקל על ציבור אנשי כוחות הביטחון בפרט והציבור בכלל.
11. נוסף על כך, אבקש להפנות את תשומת ליבך לנושא חשוב שצף עם פרסום ציוני הבחינה האחרונה בדגש על אוכלוסיית משרתי המילואים:
 - 11.1. הבחינה המקוצרת אשר יועדה לנבחני המילואים – והוצגה כמענה מקל – התבררה בפועל כבחינה קשה יותר באופן מובהק.
 - 11.2. נתוני המעבר בבחינת ההסמכה במועד זה, כפי שפורסמו על ידי לשכת עורכי הדין ביום 04.08.2025, מעידים כי מתוך אוכלוסיית משרתי המילואים עברו את הבחינה בהצלחה 55.81% בלבד.
 - 11.3. אחוזי המעבר בבחינה זו נמוכים באופן ניכר בהשוואה לנבחנים שניגשו למבחן הרגיל.
 - 11.4. פער זה אינו מפתיע, שכן מדובר בבחינה שבה כל שאלה שווה 2 נקודות, מתוך מאגר מצומצם של 20 שאלות בלבד, לעומת מבחן רגיל הכולל 40 שאלות עם משקל נמוך יותר לכל טעות. למעשה, די בשתי שגיאות בלבד כדי לרדת מ-60 ל-56 והנבחנים נאלצים להתמודד עם מצב שבו אין מקום לטעויות – בניגוד למבחן הארוך שבו קיימת הסתברות גבוהה יותר לעבור את הבחינה.
 - 11.5. למרבה הצער, אף שהכוונה המקורית הייתה להקל על ציבור משרתי המילואים ולסייע להם, בפועל מדובר בבחינה מחמירה יותר, אשר סיכויי ההצלחה בה, הסתברותית, נמוכים משמעותית. מצב זה סותר את ההיגיון הפדגוגי והערכי העומד מאחורי הרעיון של בחינה מקלה.
 - 11.6. יתרה מזו, עובר לבחינת ההסמכה לשכת עורכי הדין פרסמה רשימת חקיקה מעודכנת, במסגרתה הוסרו מן הסילבוס חוקים אשר הוגדרו ככאלה שלא ייכללו במתכונת הבחינה המקוצרת. מדובר בהפחתה של 25 חוקים בדין הדיוני ו-14 חוקים בדין המהותי.
 - 11.7. עם זאת, בפועל, גם במתכונת הבחינה הרגילה נשאלו רק שתי שאלות שהתבססו על שני חוקים בלבד מתוך רשימת החוקים שהוסרו. מכאן עולה כי החוקים שהופחתו מהסילבוס במתכונת המקוצרת – למעשה – לא באו לידי ביטוי משמעותי גם במתכונת הרגילה, ולא נשאלו לגביהם שאלות מהותיות.
 - 11.8. מסקנה מתבקשת זו מצביעה על כך שהפחתת החוקים לא יצרה בפועל הקלה ממשית או הפחתה אמיתית בהיקף חומר הלימוד עבור אוכלוסיית משרתי המילואים. כתוצאה מכך, הן נבחני המתכונת המקוצרת והן נבחני המתכונת המלאה נדרשו ללמוד ולהפנים היקף חומר דומה.
 - 11.9. כאן המקום להדגיש כי מדובר באוכלוסייה ייחודית של נבחנים אשר למעלה משנה שירתו ועודנו משרתים את מדינת ישראל בשירות המילואים. דווקא ציבור המשרתים במילואים, הנושאים בנטל הביטחוני המתמשך, אשר כרוך גם במחירים אישיים, מקצועיים וכלכליים – יש להבטיח תנאי בחינה הוגנים ומאוזנים.

11.10. כהערת ביניים, אציין כי ייתכן שיש מקום לשקול את האפשרות לבטל לחלוטין את המתכונת של הבחינה המקוצרת, שכן לנוכח כל הנימוקים שפורטו לעיל, נראה כי מתכונת זו גורמת ליותר נזק מאשר לתועלת וייתכן כי מי שבחר את המתכונת המקוצרת, היה בוחר בדיעבד לגשת לבחינה במתכונת המלאה נוכח כל אלו.

11.11. לפיכך, אבקשך בכל לשון של בקשה לשקול בחיוב פתיחת מועד בחינה נוסף, מלא (40 שאלות), לכל הפחות עבור נבחני המילואים בלבד, בדומה למתכונת שהתקיימה במועד אפריל 2025, שכן פתרון זה לכל הפחות ראוי במטרה לאפשר הזדמנות שווה עבור אוכלוסייה שממילא מנסה כל העת לתמרן בין אתגרי המציאות השונים.

12. לסיכום, הכרה בקושי שנוצר ומתן מענה מותאם – אינם רק הוגנים, אלא גם מבטאים הערכה אמיתית למי שמשלמים מחירים קשים וכבדים לטובת הכלל.

בתודה ובהערכה רבה,
עו"ד אורטל רייסמן
מנכ"לית בית ספר "רייסמן"
ask@raisman.ac, 050-7875558

העתק:

ח"כ שמחה רוטמן – יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט
עו"ד עמית בכר – יו"ר לשכת עורכי הדין
עו"ד דנה בלום – מנהלת מחלקת הסמכה
עו"ד אושרת תגר – מנכ"לית לשכת עורכי הדין
ח"כ שמחה רוטמן – יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט